СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 197. Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 25 серпня 1930. VOL. XXXVIII. No. 197. Jersey City, N. J., Monday, August 25, 1930. THREE CENTS.

ПОДАТОК ЩЕ МОЖЕ БУТИ ОБНИЖЕНИЙ

ГУВЕР І МЕЛОН ЩЕ НЕ ТРАТЯТЬ НАДІЇ НА ВДЕРЖАННЯ ЗНИЖКИ.

ВАШИНҐТОН. — Президенд Гувер відбув з секретарем скарбу Мелоном конференцію в справі податків на слідуючий рік та подали до ґазет заперечення вчорашньої заяви департаменту скарбу про задержання знижки податку на слідуючий рік. Президент і секретар скарбу заявляють, що вістка ще передчасна та що урядови правдоподібно вдасться задержати 1-процентову знижку податку, заведену на цей рік.

ЦЕНЗУС ВИКАЗАВ ПІВТРЕТЯ МІЛІОНІВ БЕЗРОБІТНИХ ДНЯ 1-го КВІТНЯ.

Обчислення цензусового висліду вже на укінченню.

ВАШИНГТОН. — Сенатор Гетфілд подав в імени краєвого републиканського комітету заяву, що вислід обрахунку про число безробітних вже на укінченню. Бракує тільки ще 4 повіти.

Без них Злучені Держави мали дня 1-го квітня 2 міліони 520 тисяч 246 безробітних.

Сенатор Гетфілд каже, що говорення про 5 міліонів безробітних це політична штука демократів.

ПІВТОРИ ТИСЯЧІ ЗГОЛОСИЛОСЯ ПО РОБОТУ, 250 ДІСТАЛО.

НЮ ЙОРК. — Міське безплатне Бюро Праці роздало в пятницю 250 джабів. Число безробітних, що шукали роботи через бюро, виносило в тому дні півтори тисячі.

Протягом тижня записалося в бюрі 18,000 робітників. З того числа дістало роботу 250.

КОРАБЕЛЬ ОБЕЗВЛАДНЕНИЙ НА ПОВНІМ МОРЮ.

НЮ ЙОРК. — З океану наспіли бездротні телеграми, що корабель „Експрес", який належить до „Америкен Експорт", котрий виїхав минулого тижня з Бруклина до Атен, столиці Греції, обезвладнений бурею. Його машини перестали працювати й корабель здався на волю филь яких 1,300 миль від берега. На поміч йому поспішили кораблики прибережної сторожі й вони тягнуть „Експрес" назад до Ню Йорку.

АРЕШТУЮТЬ ЗА УЧАСТЬ У ДЕМОНСТРАЦІЇ В СПРАВІ САКА Й ВАНЦЕТІ.

БОСТОН (Месачусетс). — Три рази міський уряд відмовлявся комітетови „міжнародньої оборони праці" дати дозвіл на відбуття демонстрації в справі Сака й Ванцеті, котрих три роки тому покарано тут карою смерти буцімто за участь у грабунку. Комітет остаточно заявив, що відбуде демонстрацію без дозволу. Коли на „Комонс" зібралося коло 5,000 людей, надїхала поліція та стала розганяти збори. При тім арештовано трох людей.

ЄМЕРТЬ НЕДОБИТКА РОДИННОЇ БОРОТЬБИ.

БОЛТИМОР (Мериленд). — В одному місцевому шпитали помер скоро по привезенню його сюди родиною „кеп" Вилієм Андерсон Гетфілд з Лоґен, Вест Вірджінії, звісний від довгого часу провідник боротьби проти роду Меккоїв.

Ця боротьба почалася в 1861. році, або в рік по народженню Вилієма А. Гетфілда. Роди жили з собою мирно, ходили навіть красти й грабити в сусідні околиці. Сварка почалася з того, що Гетфілди випустили раз свині, зрабовані Меккоями. Сварка велася завзята цілі десятиліття та коштувала оба роди разом коло сотки людей. Закінчила ненависть аж участь членів обох родів в еспансько-американській війні в 1898. році, коли Гетфілди й Меккої побачили, що світ трохи більший, як їм здавалося, та що оба роди можуть у ньому жити, не входячи собі в дорогу.

Вилієм Гетфілд, що тепер помер, рахував, що в його життю на нього стріляли яких триста разів. Ранено його тільки раз.

ОБЖАЛОВУЮТЬ ЗА ПАЧКОВАННЯ ГОРІВКИ МІСЬКИМ СУДНОМ.

НЮ ЙОРК. — Велика лава присяжних федерального суду постановила обжалувати за воження горівки міським судном 22 людей. Між обжалованими є капітан і його перший помічник міського судна, занятого вивоженням сміття. Корабель мав возити горівки цілі два роки. Коли судно зловлено, на ньому найдено алькоголю вартости 130,000 долярів.

ЧЕРЕЗ ГОРАЛЬНЮ МІСТОВИ НЕ СТАЛО ВОДИ.

КАЛАМА (Вашингтон). — Це місто відчуло недавно брак води. З огляду на те, що посухи не було, брак води здивував немало міський уряд. Мейор покликав шерифа та приказав йому розслідити справу. За якийсь нас шериф вернув з рапортом. Він відкрив, що воду вкрадено. Властителі одної горальні, очевидно, тайної, дочепили собі руру до головної рури міста та відпроваджували воду до своєї дестилярні.

ПОКИДАЮТЬ КОМУНІЗМ.

Бувший редактор „Карпатської Правди" в Ужгороді покинув ряди комуністичної партії та оголосив у часописах, що досвід кількох літ праці між комуністами примушує його змінити політичні переконання і перейти в національний табор.

СУДОВА РОЗПРАВА ЗА МИНУЛОРІЧНЕ СВЯТО НА КОЗАЦЬКІЙ МОГИЛІ КОЛО ЗБОРОВА.

Дня 28. серпня минулого року мало відбутися посвячення дубового хреста на козацькій могилі на шляху між Зборовом і Золочевом. На передодні в ночі невідомі справники зрізали хрест і скинули в рів. Коли в день посвячення зібралася десять-тисячна товпа народу, по одній з промов понеслося „ганьба лотрам", що зрізали хрест. Поліція почала „урядувати" і в результаті 10 учасників свята станули в днях 23. і 24. червня і 4. липня ц. р. перед Окружним Судом в Золочеві за опір поліції збіговище і злочин публичного насилля. Суд увільнив Максима Швеця, Анну Побісову, Пелягію Андрушкову, Степана Ксьондзика й Андрія Савицького, а засудив на 10 днів арешту Ілярія Стельмаха, на 14 днів Омеляна Полевого, ґімн. учня, Евгена Стойкевича і Богдана Крохмалюка і на 1 місяць арешту Николу Качоровського.

КИРИЛІВКА — ШЕВЧЕНКОВІ.

Харківський „Комуніст" подає, що в Кирилівці, на Київщині, де прожив свої молоді роки Тарас Шевченко, селяне збудували йому власним коштом памятник.

ГРІМ.

На полях біля Воєводина коло Вильна 6 робітників підчас великої бурі скрилися під дерево, в яке вдарив грім і вбив усіх 6 робітників.

ЗАСИПАНИЙ ГЛИНОЮ.

У Ценеві (пов. Бережани) підчас копання глина засипала 20-літнього Степана Попика. Попик згинув на місці.

АРЕШТУВАННЯ В ЗАЛІЩИЦЬКОМУ ПОВІТІ.

В Дзвинячі, пов. Заліщики, поліція зробила ревізію в домі о. Ганкевича, після чого арештовано сина цього священика, Олексу, та учителя Сохацького і двох селян, братів Думних. Арештованим закидають приналежність до УВО.

АРЕШТУВАННЯ РОСІЙСЬКИХ УЧЕНИХ.

У Москві арештували около 30 учених і фахівців. ДПУ повідомляє, що викрито саботажну організацію, яка мала унеможливлювати здійснення господарських плянів, головно хліборобських. Між арештованими є визначні агрономи, між ними професори рільничої академії Весоловський та Чаянов. Процес відбудеться небаром.

„САБОТАЖ".

„Курер Станіславовскі" пише, що в ночі 12. липня ц. р. невідомі особи перетяли у 2-ох місцях телеграфічні дроти недалеко Пістиня в Коломийщині. Поліція шукає виновників, а „К. С." бачить у нім новий акт українського саботажу.

КОСИ, СОКИРИ І ВИЛА!

В 7-мій годині вечером прийшли до Борші (Румунія) 4 аґітатори з Бистриці. Командант жандармерії у Мармороші завізвав їх, щоби опустили Боршу. Тому, що вони цього не послухали, а жандарми хотіли заарештувати їх провідника, священика Беріндея, поручили вони бити в трівогу. В пятьох хвилинах зійшлося около 500 селян з косами, сокирами й вилами і перешкодили арештування священика. Арештовано лише двох селян з Борші. Префект повідомив про все обласного директива Молдована, а цей міністерство внутрішних справ. Міністер внутрішних справ відкомандував до Борші 80 жандармів.

ЗАМАХ НА Д-РА ПУРИЦКІСА.

З Ковна доносять: На голову литовського союза письменників і журналістів і бувшого міністра заграничних справ, д-ра Пурицкіса, виконано замах. Якийсь осібняк вдерся до його помешкання і кинувся на нього з ножем. Д-р Пурицкіс відпарував удар. Тоді напасник вхопив ведро з кипячою водою і виляв воду на д-ра Пурицкіса. Після того напасник вискочив крізь вікно, де поліція його арештувала. Д-р Пурицкіс має сильно попарену твар, груди і руки. Напасник подав, що називається Іван Кавекас. Мотивів нападу не подав. Здається, мається до діла з божевільним.

Перед двома роками д-р Пурицкіс приїздив до галицької України в гості. Він жонатий з Українкою і є одним з діячів, які пропаґують українсько-литовську співпрацю.

ОСТАННІЙ АРҐУМЕНТ.

До польського консуляту в Данціґу прийшов якийсь добродій і домагався видачі віза на виїзд до Польщі. Коли йому відмолено, заявив, що верне за 20 мінут, а якщо до того часу не залагодять його справи прихильно, то він порадить собі в інший спосіб. Урядники консуляту взяли це за жарт, але за 20 мінут цей добродій справді вернув і то в одній руці з револьвером, а в другій з грубою палицею та зажадав видачі віза. Один з урядників зателефонував по данціґську поліцію, яка прийшла і войовничого добродія арештувала. Це має бути якийсь комуніст.

ПЯНІ КАЧКИ.

В однім німецькім господарстві найшла господиня на подвірю 10 молодих качок, які видавалися мертвими. Коли їх хотіли закопати, не було їх. Дослідили, що качки нажерлися головок молодого маку і впилися. Ніодна з тих качок не загинула, але всі рвуться до маку і ростуть дуже помалу.

КАСАЦІЙНА РОЗПРАВА.

Дня 27. серпня ц. р. найвищий суд у Варшаві буде розглядати касацію в справі присуду на трох комуністів, засуджених львівським судом на кару смерти. Цей присуд стався голосним ізза демонстрацій, які уряджували комуністи по всій Европі.

ЕСПЕРАНТО УРЯДОВОЮ МОВОЮ.

В маленькій державі Ліхтенштайн ввели в почтових урядах як урядову мову — есперанто. Всі почтові написи в німецькій мові й в есперанто.

КОЗАКИ В ЮГОСЛАВІЇ.

По громадянській війні на Україні політичні виходці — донські й кубанські козаки поселилися здебільшого у Югославії. З часом богато зпоміж них почало еміґрувати до полудневої Америки. Щоби протиставитися масовій еміґрації і задержати козаків у себе, югославянський уряд виділив козакам означену часть землі, як кольонізаційний терен. В цьому поселенню вони будуть мати своє самоврядування, а навіть цей самий військовий устрій і права, які мали в бувшій царській імперії.

ВІДСЛОНЕННЯ ПРОПАМЯТНОЇ ТАБЛИЦІ ПРОФ. ПУЛЮЯ В ПРАЗІ.

Дня 22. червня ц. р. відслонено пропамятну таблицю в честь проф. Пулюя в Празі — Сміхові, вул. Фібіха 18., де жив і помер наш український учений. По відслоненню перебрав цю таблицю під охорону міста Праги представник чехословацької столиці, інж. Мислік. Перед відкриттям пропамятної таблиці відбулась академія в сміхівськім Народнім Домі та панахида в празькій греко-кат. церкві.

ЖІНКИ В НІМЕЦЬКИХ УНІВЕРСИТЕТАХ.

Німецька преса подає, що в р. 1911 у німецьких високих школах студіювало 14,923 жінок, а в р. 1929— 123,000 жінок. Найбільше дівчат студіює фільософію, потім іде медицина, а найменше жінок має техніка.

БЕСІДОВСЬКОГО НЕ ПУСТИЛИ В РУМУНІЮ.

Бувший совітський радник при совітськім посольстві у Парижи, Бесідовський, звернувся до румунського правительства, щоби йому дозволено вступ до Румунії, де він хотів би виголосити кілька викладів. Тому, що правительство уважає такі виклади злишними, а присутність Бесідовського викликалаб усякі інтерпретації, то просьбу Бесідовського відкинено.

ЗНОВУ ВЕКСЛЕВІ ОБМАНСТВА.

Львівська поліція арештувала Станиславу Абрагамовичеву, жінку офіцира польської армії. Їй закидують векслеві обманства на суму 40 тисяч золотих. Польські часописи пишуть, що жертвою обманниці впало дуже багацько осіб.

ТАКОЖ СПОСІБ ЗАРОБІТКУ.

В Туреччині викрито надужиття, які сягають грубих міліонів. Іменно урядники пускали в світ банкноти, вицофані з обігу. На тім інтересі урядники заробили великі гроші, а держава багацько втратила.

ПІДПАЛИВ З ПІМСТИ.

В Звинкінцях, біля Камінки Струмілової, Стефан Ґлоґовський підпалив хату М. Рудника. Підпалу доконав з пімсти, бо Рудник був знавцем при поділі маєтку між Ґлоґовським і йогож матірю і був при тім сторонничий.

1,000 ЛІР У БУКЕТІ.

Одна Англійка відвідала лічницю й оставила хорим дуже гарну китицю цвітів. Яке було здивування хорих, коли між цвітами найшли коверту, в якій було 1,000 лір.

ЗНАЙШЛИ ТРУПИ АНДРЕ ТА ЙОГО ТОВАРИШІВ

ТРИЦЯТЬ ТРОХ-ЛІТНЯ ТАЄМНИЦЯ ВИПРАВИ ДО БІГУНА ТЕПЕР ВИЯСНИТЬСЯ.

ОСЛЬО (Норвеґія).—Трицять три роки тому, в 1897 р., шведський інжинір Андре вилетів зі Шпіцберґену на повітровому бальоні, щоби долетіти до північного бігуна. З ним летіли ще два Шведи, молодий професор Стрінберг і Франкель. Від дня їх виправи світови нічого не було відомо, що сталося з ними. Довгі пошукування ріжних спеціяльних виправ не могли натрапити на жадні сліди Андре. Лиш одного разу було вбито голуба, до котрого була привязана записка Андре з повідомленням, що бальон летить на північ і все йде добре.

Що сталося з Андре й з його товаришами, залишалося таємницею 33 роки. Нарешті 6. серпня ц. р. норвежська наукова виправа знайшла трупи Андре та його двох товаришів на острові Білий, шматочок найдалі положений на північ. Трупи Андре та Стрінберга прекрасно збереглися, немов вони померли лише сьогодня. Труп Франкеля трохи попсувся, бо лежав накритий човном, а трупи двох других були на відкритому повітрі в леді. Всі вони одягнені, а в кишенях Андре знайшли його щоденник та інші папери, в яких описаний лет бальона й доля, яка стрінула виправу.

Тому, що від довгого часу папір потріскався й боятися, що щоденник може зовсім розпастися, його, не читаючи, везуть до Швеції разом з трупами членів виправи. Біля них знайшли ріжне урядження, яке забрали з собою летуни на випадок, коли би бальон опів десь в полярному краю. По крісах та інших річах видно, що їх вживали довший час. Отже люди не загинули відразу, а можливо ще довго вели боротьбу за життя. Деякі ознаки є, що сам Андре вмер після своїх товаришів. На цьому острові час від часу бували ріжні припадкові люди, але нікому не пощастило натрапити на трупи. Норвежська наукова виправа знайшла їх цілком припадково, натрапивши зпочатку на імпровізовану кухню.

ЗАГИНУЛО ДЕСЯТЬ ОСІБ НА ЛІТАКУ.

ПРАГА (Чехословаччина). — Великий пасажирський літак чехословацької державної повітрової лінії, котра підтримує повітрову комунікацію між Відньом і Прагою, розбився в Моравії. На ньому знаходилося 13 пасажирів. Підчас катастрофи пятеро було вбито відразу, а пятеро вмерли, коли їх везли до шпиталю. Двоє тяжко покалічені, а один дістав незначні ушкодження. Останній розповідає, що літак розбився підчас бурі, коли пільот хотів осісти на землю, щоби вратуватися від бурі. Припадково літак попав на цегольний двір, розбився й негайно загорівся.

БОРОТЬБА З КОМУНІСТАМИ В КИТАЮ.

ШАНҐГАЙ (Китай). — В столиці націоналістичного уряду Китаю, Нанкіні, та в столиці північних повстанців, у Пекіні, переведено одночасно ревізії головних кватир китайських комуністів. В Пекіні арештовано до 100 визначних комуністів, а в Нанкіні яких чотири десятки.

Захоплено документи, які викривають широку комуністичну орґанізацію в Китаю, а особливо в армії націоналістичного уряду та в армії північних повстанців, ворогів нанкінського уряду. Тепер почнеться ліквідація комуністичних орґанізацій, на слід яких попали.

РЕКОРД ПОЛЬСЬКОЇ ЦЕНЗУРИ.

БРЕСЛЯВ (Німеччина). — Катовицька німецька ґазета відсвяткувала своєрідний рекорд. Вона була вже сотий раз сконфіскована польською владою, почавши від березня 1927 року. Ґазета ця не є радикальною, або взагалі якоюсь крайною по своїм поглядам; вона лише старається зберегти серед німецького населення під Польщею його культуру.

Причиною сотої конфіскати цієї ґазети влада називає лист Ігнатія Дашинського до Йосифа Пілсудського. Німецькі ґазети в Горішньому Шлеську та в Познанщині мають завжди клопоти з польською цензурою та з польською владою.

40,000 ВМЕРЛО З ГОЛОДУ.

БРУСЕЛЬ (Бельґія). — Сюди приїхав епископ Клайс, який стоїть на чолі місій у бельґійському Конґо в Африці. Він повідомляє, що в трох провінціях бельґійського Конґа серед тубильців панує страшний голод. Дотепер можна числити померших від голоду принаймні 40,000 людей.

Особливо великий голод панує в провінції Руанда, яка до Великої Війни знаходилася під німецьким пануванням. Населення масово тікає в сусідню провінцію Уґанда, яка належить Британії. Причина голоду — небувала посуха.

РОЗСТРІЛЯЛИ ДЕВЯТЬОХ.

МОСКВА (СССР). — Незамітно в куточку ґазети „Ізвестія" надруковано повідомлення, що чека розстріляла девять осіб за „контр-революцію", яка виявилася в тому, що в розстріляних знайшли приховані срібні гроші.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$7.00	На рік	$7.00
Six months	$3.75	На пів року	$3.75
Three months	$2.00	На три місяці	$2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$5.00	На пів року	$5.00
Three months	$2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.
Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

„БЕЗЗАКОННА" АМЕРИКА

На зборах Американської Адвокатської Палати, що відбуваються в Шикаґо, виринула драматично справа проґибіції.

Наперед заговорили про неї, коли ґрупа прихильників проґибіції запротестувала проти переводження серед адвокатів голосовання над проґибіцією. Се голосовання поставив виконавчий комітет палати вже якийсь час тому, вже й розіслав велику частину бальотів. Прихильники проґибіції не протестували так довго, як довго вони сподівалися, що голосовання випаде на їх користь. Як жеж частинні висліди голосовання показали поважну перевагу сентименту проти проґибіції, прихильники запротестували проти того, щоби адвокатська палата займалася таким голосованням. Колиб уряд палати не захотів припинити голосовання, то прихильники проґибіції загрозили, що предложать справу повній конвенції. Уряд не уступив, і прихильникам прийшлося додержати слова та подати справу на конвенцію. Та конвенція подавляючою більшістю голосів признала урядови право вести далі голосовання.

Проґибіція виринула знова підчас промови правника Викершема, котрого президент Гувер поставив головою спеціяльної „комісії для виконування закона". Хоча комісія має розслідживати виконування всіх законів, але займається вона передовсім виконуванням проґибіційного закона. Говорив Викершем, що уряд мусить навчити Американців виконувати ухвалені закони. Як закон уже ухвалений, то горожанинови не прислугує вже право вибору, чи йому хочеться сього закону придержувати, чи ні. Богато Американців думає ще інакше. Взагалі, каже Викершем, Америка не має почуття законности, „ло-майндіднес". Сеї горожанської чесноти вона мусить навчитися.

Зі становища державного урядника се становище зовсім зрозуміле. Уряд мусить виконувати закони, правно ухвалені. Уряд мусить пробувати навчити Американців „ло-майндіднес", коли він думає, що вони його не мають. Він повинен пробувати сього навчити хочби на те, щоби ми побачили, на скільки йому се вдасться. Однак рівночасно американська суспільність повинна витягнути й другу науку з цілої справи, а то сю, щоби на будуче не ухвалювати законів, які не мають попертя поважної частини населення, бо ухвалення такого закона підриває виконування не тільки сього непопулярного закона, але й других законів. Коли говориться про науку з невдачі, то треба вже сказати всю правду, а не тільки частину.

ЩО АНГЛІЙСЬКІ ВУГЛЕКОПИ БАЧИЛИ НА РАДЯНЩИНІ

В вугільному районі Англії, місті Кент, комуністи повели були дуже живу пропаганду проти пануючого там безробіття та взагалі проти англійського державного ладу. Комуністичні аґітатори доказували, що життя англійського вуглекопа — навіть коли працює — не може в ніякий спосіб рівнятися з тим добробутом, свободою і вигодами, яких заживає совітський робітник. Між ними був секретар місцевої юнії, Вилиєм Рун, і член англійської комуністичної партії, Джан Крейн. Вони на юнійних мітинґах і взагалі на робітничих вічах раз-у-раз розщибалися за совітським „робітничим раєм".

На одному з таких мітинґів менаджер місцевої шахти, Тилден Смит, предложив всім, хто захоплювався совітськими порядками, виїхали до СССР, щоб там на місці приглянутися життю робітників. Кошти такої подорожі взяла на себе управа шахти. Рун і Крейн згодилися поїхати і погодились теж на додаткове жадання компанії, що коли вони найдуть відносини в СССР вдоволяючими, то останут там і вже більше до Кент не вернуть. За перекладчика взяли собі англійського вчителя, Р. Савдена, і в трійку пустилися в дорогу по СССР.

В своїй подорожі мали щастя. Совітські аґенти не звернули на них належної уваги і не взяли їх під свою опіку. Можливо, що мозолисті руки шахтярів та їх незнання російської мови викликали в тих аґентів враження, що такі „подорожники" не є небезпечні і що вони не багато не побачать, ні не матимуть відповідного круга знайомих, в якому могли би розголосити те, що побачать. Досить, що Рун, Крейн і Савден промандрували без офіціяльних провідників около 2 тисячі миль по Совітському Союзі і приглянулися доволі докладно життю робітників і селян.

Коли з одної своєї мандрівки заїхали назад у Москву, там їх піймала влада. Зразу хотіли їх судити за „економічну шпіонажу", та голова комуністичної совітської шахтярської юнії обстав за ними і справа скінчилася на пятиденному арешті, довгих лекціях про благодати совітського режиму і кількадневній проґулці по московських установах, очевидно, вже під опікою совітських провідників. Видячи, що тепер вони зможуть бачити лише те, що уряд їм захоче показати, делеґати спакували свої манатки і вернули до Кент. Там Крейн і Рун оповіли на вічах, що бачили, а Совден написав про те кілька статтей до газет. В тих звітах вони три дали оцінки життя робітництва, а по части й селянства, під совітською владою.

Помешкання.

Зараз після приїзду в Москву звернула їх увагу велика скількість напів розвалених будинків, про які ніхто не дбає. Численні вікна позабивані дошками і лише в задніх кімнатах жили люде. Всі помешкання в Москві страшно переповнені. В інших місцевостях діється те саме і робітники живуть по кілька родин в одній домівці. Савден описує одно таке невеличке помешкання з трох малих комнат і кухонки, в якому жив робітник з жінкою і 14-літньою дочкою, батько з сином, й одна самітна робітниця. Рун оповідає, що майже скрізь цілі великі родини живуть разом в одній комнаті. Навіть в нових домах дуже погано, немає ні водопроводів ні відповідних виходків, про купальні ні згадувати, так що населення літом проводить більшість часу на вулицях. Часто в домах затікає вода.

Рун спитав одного совітського урядовця, длячого уряд видає міліони рублів на будову театрів, а не ставить кращих домів для робітників. На це дістав відповідь, що коли робітникам буде надто вигідно жити, то вони перестануть інтересуватися політикою і втратять „боевого духа".

В Славянську англійській трійці прийшлось ночувати на підлозі, тому, що в цілому місті не можна було знайти на ніч ґотелевої кімнати.

Умови праці.

Про умови праці всі три учасники мандрівки висловлюються дуже критично. Вони кажуть, що одинока добра річ під тим оглядом, це двотижневі, а деколи чотиротижневі вакації для робітників в платнею. Зі всього, що вони бачили в СССР, це одиноке, що вони бажали би завести також і в Англії.

Робітники мають свої комітети по шахтах і ці комітети часто роблять ріжні внески та пропозиції, як поправити продукцію. Їх слухають, але пропозицій в більшости не переводиться в життя і все остає по старому. Добування вугля, — це найбільше інтересувало англійських шахтярів — ведеться старовинними способами і в дуже поганих умовах. От що говорить про одну шахту Джан Крейн:

Шахта Баровская, це просто діра в боці гори. Коли ми її побачили, то навіть на думку нікому з нас не прийшло, що хтонебудь там працює. Наш перекладчик сказав нам, що шахта глибока 300 стіп і що він туди не полізе. Ми дісталися на дно так, що зісувалися на хребті від стовпа до стовпа. Внизу познакомились з робітниками і наставниками, з котрих один гордо заявив нам, що в цій шахті робітники працюють по шість годин на день. Оглянувши, як шахта виглядає, ми заявили, що англійський шахтяр не працював би в такій копальні три години денно, не то шість.

В іншій шахті, влаштуваній вже більш модерно, платня робітників виносила 45 до 60 долярів в місяць за шість годин денної праці. Платню вимірюється відповідно до того, скільки вугля шахтяр добуде. Коли Англійці спитали совітського завідателя копальні, чому робітникам не платять денно, лише „на акорд", цей дуже здивувався таким питанням. „Таж ясно, що вони тоді не добували би зовсім вугля".

Заробітна платня.

Совітський робітник одержує даром помешкання, тому, що з своєї платні не міг би собі найняти хати. Заробітки на папері виглядають вправді не зле, але дуже багато обтягають всяких податків і „добровільних" датків, а кромі того ціни на продукти дуже високі.

Шахтяр пересічно заробляє 4 карбованці і 60 копійок в день. Значить, його місячний заробіток доходить до 130—140 карбованців, очевидно тоді, коли він добуде належну скількість вугля. Він також дістає картки, на основі яких може купити собі певний пайок харчів та хліба. Урядовці і вчителі дістають лише половину пайка.

Ця сума 130 карбованців по офіціяльному курсі представляється 65 долярів, — та коли взяти під увагу совітські ціни, то вийде картина не дуже корисна для совітського робітника, а властиво для його комуністичних добродіїв.

Ціни.

Обовязуючою валютою в СССР є червінці. Номінально червінець рівняється десяти золотим царським рублям, цебто має вартість приблизно пятьох долярів. Таку суму мусять заплатити чужинець за одного червінця в Совітському Союзі. За границею червінець куди дешевший. На европейських біржах платять за нього неповна півтора доляра, та трудність полягає в цьому, як той червінець дістати до СССР. Совітський уряд строго заборонив ввіз своїх власних грошей в межі Росії, побоюючись зовсім слушно, що тоді вся балачка про високу заплату і добрі заробітки совітських робітників покажеться таки їм самим звичайним блофом.

Закордонна вартість червінця і його десятої частини — карбованця чи там рубля — означуються купчою силою совітської валюти. І за одного карбованця можна купити в СССР товару стільки, що за американських 14 центів. Купуючи одначе ці карбованці в СССР, приходиться давати на ділі 50 центів, що очевидно виходить незвичайно дорого.

Фунт масла коштує два рублі, цебто одного доляра. На ділі це є лише 28 центів, але совітський робітник, котрий заробляє чотири рублі в день, мусить за фунт масла, менший від американського фунта на одну девяту частину, заплатити половину свого денного заробітку. За дві брескви англійські мандрівники заплатили півтора рубля, цебто 75 центів. Біла перкалева сорочка коштує 8 до 9 карбованців, це два повні дні тяжкої праці в шахті, а на пару черевиків мусить робітник працювати 7 днів — вони коштують 32 карбованці. За прибиття підошв треба заплатити 6 карбованців, цебто півтораденний заробіток, за одно яйце 16 центів. В деяких місцевостях треба купувати й воду, котра коштує до чверть рубля за дві конови.

Міський візник з повозкою на дві особи коштує два і пів карбована за милю, а автомобіль на таку саму просторонь — 7 до 12 карбованців.

Коли взяти під увагу ті ціни, тоді щойно видно, скільки на ділі заробляє совітський робітник. Його платня з бучних 130—140 карбованців, які совітський уряд оцінює на 65—70 долярів, спаде на 18—19 долярів в місяць. І воно так дійсно є: **совітський робітник живе так, як жив би американський робітник, колиб йому дали даром якусь діру на помешкання і девятнацять долярів місячної платні.** Яке це було-би життя, легко собі уявити.

При цьому скрізь панує велика недостача товарів. Люде, головно жінки, вистоюють цілими годинами у „хвостах" перед крамницями, щоб купити харчі, або перед керницями (як наприклад в Артемівську на Україні), щоб дістати собі води.

Сірників є богато, але дуже кепські. За коробку тютюну, яку ці три Англійці викурювали за день, їм приходилося платити рубля і 75 копійок, цебто близько 90 центів. Дві пляшки кепського пива коштували 3 рублі ($1.50).

Харчі.

Ціни їжі в ресторанах дуже високі, а й їжа погана. Зараз першого дня по приїзді в Москву Крейн, Рун і Савден по 19-годинним пості пішли в кооперативну їдальню, замовили собі по куску волового мяса, хліб і мінеральну воду і — віддали це все жебракам. Мимо голоду не могли їсти цеї страви. Пізніше привикли й їли так як звичайно дома: три рази в день звичайні харчі англійських робітників. Коштувало їх це пересічно так: снідання менше, вечері трохи більше як два рублі, обіди по два і пів рубля. Разом — по офіціяльному курсі — три доляри 25 центів за сам харч. Як виглядалиб англійські й американські робітники, головно ті, що харчуються в ресторанах, при таких цінах?

До того англійські шахтярі додають, що російські робітники не могли собі позволити на такі „ласощі", як шматок поросятини на обід та двоє яєць на снідання. Хоч ця послідна страва дуже ризиковна. Крейн, Рун і Савден один раз попробували її, замовивши собі семеро яєць за два і пів карбованця. Пять з того було несвіжих, але ще в такому стані, що їх можна було їсти, а двоє таки зовсім зіпсуті. Коли їх звернули, то других двоє показались ще гірші. Це було в найкращому кооперативному ресторані в місті.

Хліб, масло, цукор і інші харчі видається робітникам на карточки. Шахтяр дістає два фунти хліба в день та також відмірену скількість інших харчів (наприклад, два фунти і пів цукру), очевидно за гроші. Карточки є на те, щоби хтось не купив собі більше. Умові робітники дістають пересічно половину того пайка, що шахтярі.

Недостачу харчів пояснюють тим, що совітський уряд вивозить збіжжа за кордон, щоб дістати собі гроші на удержання урядовців. В себе дома кормить населення поганим чорним хлібом, якого часто не можна їсти, а ще частіше — годі дістати.

(„Н. Ч.").

Пієтарі Пейверінта.*)

ЯК Я ЯРМАРКУВАВ

Та я скоро побачив, що я сильніший. Я кинув ним об землю, схопив його за вуха, вдарив його головою об долівку та жадав моїх грошей. Він сказав, що віддасть, коли лише пущу його. Колиж підвівся, всі три кинулися на мене. Тепер розгорівся справжній бій. То вже не була бійка за сім рублів, лише бій із лютя та розпуки. Я вже нічим не журився, нічого не боявся. Мені було все одно, чи я бив, чи мене били. Я не чув болю, коли вони мене били, ні милосердя, коли я їх бив. Лютий наче дикий звір гатив я довкола себе в право та в ліво, один за одним мої противники перевертались об деревляну стіну, що аж тріскіт і лоскіт розходився. Та по обох боках билися лише на пястуки, зате тим завзятіше.

Я ввесь час держався біля дверей, щоби грачі не втеклі мені з грішми, бо тоді все пропало би.

Вкінці мої противники мусіли просити мира й обіцяли віддати гроші. Та ледви освободився з моїх рук, стали тиснутися до дверей. Одначе мені вдалося схопити грача. Оба інші вийшли на вулицю та відгрожувалися, що прикличуть поліцію. Та я був такий лютий, що не боявся ні поліції ні суду, а кричав до них, що можуть привести і десять поліцаїв, а я хочу мати лише мої гроші.

Я знову дав грачеві закоштувати моїх пястуків. Тричі обіцював він віддати гроші, та за кождим разом намагався втекти.

За хвилю прийшли тамті, що то хотіли йти по поліцію, щоби побачити, як стоять справи. Та вони вже не важилися мішатись у бійку. Вкінці я зовсім поборов мого противника. Я держав його одною рукою, а він дріжучи виразовував мені гроші на другу.

Саме як він скінчив відраховувати гроші, надійшло туди кількох моїх знакомих. Як побачили мене, спиталися, що є. Я сказав їм і додав, що дістав уже назад гроші, що їх ті опришки хотіли мені вкрасти. Потім я вийшов поглянути за конем. Заки тамті три, окровавлені та вкриті синяками, дійшли до воріт, прийшли поліцаї зі списами та шаблями і спиталися, де ті люди, що грали в карти та билися.

— Вони щойно вийшли воротьми — відповів зараз один із моїх приятелів. — Ви мусіли здибати їх.

Коли вже звялися поліція, я мало що не зімлів. Я вже не був такий відважний, як щойно перед бійкою.

Поліція не дуже то вдоволялася відповідю мого товариша. Стала перетрясати всі кутки. За той час я спокійно та певно вештався біля зігрітого коня, що його привели приятелі, та поклав на нього коцик.

Вкінці поліцаї відійшли, бо нічого не найшли. Поліцію була привела якась наймичка, що припадково побачила, як ми билися та дуже перелякана побігла, щоби привести поміч.

Щойно пізніше запримітив я, що я задержав у себе тих сімдесять копійок, що то вони мені позволили їх виграти. Коли я так спішно розправлявся з тими грачами, я забув віддати тих сімдесять копійок. Один із приятелів радив купити за ті гроші пів кварти руму. Та я не пристав на те, бо вони здавалися кровавими грішми. Ми пішли разом і дали ті гроші до каси вбогих міста.

Коли ця пригода скінчилася мені так щасливо, я щойно тепер зрозумів, у яку то небезпеку був попався.

Це, що я завдався був у карти та мало що не втратив грошей моєї жінки і тим був би скривдив її й нашу дитину — нагнало було мені стільки страху, що вже того було мені досить. А до того прийшло було ще до страшної бійки, через яку я був би мав до діла з поліцією, суддя став би вести слідство й прийшла була би кара. Це все доповнило мірку грижі совісти. Я так схвилювався, що дріжав на всьому тілі, а піт виступив на мені. Цілу ніч не міг я спати.

Коли я прийшов до дому, чесно розповів жінці все та зі сльозами в очах просив, щоби простила мені.

Вона слухала співчуваючо, пригорнула мене до себе та простила мені.

Ах, як воно облекшило мені мою обтяжену виною душу, що маю таку добру жінку. Я безмежно міг довіряти їй, вона вміла любити щиро, вміла забути та простити, могла вірити мені, хоч я так провинився. Вона навіть не докоряла мені, її щирі очі говорили, що годі занадто докоряти собі.

Щойно геть пізніше, коли я вже вспокоївся, згадали ми цю пригоду. Вона сказала, що моя помилка в цьому, що я гадаю, що я дуже добре пізнав уже світ, хоч я знаю світ і людей лише поверховно, що спокуса чаїться біля наших дверей та все мусимо бути обережні.

Ах, як часто в житті пізнав я правду тих слів!

Ми оглянули те, що я закупив на ярмарку та отворили барилочку, щоби подивитися, чи густо риба натолочена, що така тяжка. Та на наше здивування побачили ми, що в барилочці до половини була суха сіль! Яка риба була, була тверда наче дерево, майже годі було її їсти.

Так то я знав світ, такий то був я обережний, такий був мій ярмарок!

Я не міг якось рішитися, чи маю оповісти про той ярмарок, бо я гадав, що мою пригоду візьмуть не дуже то привітно. Та вкінці я рішився розповісти, які то ріжні способи та яка ріжна спокуса чигає на людину, як то навіть проти волі людини та наміру може втягнути людину у свою крутіж, коли все не бережеться та не пильнується. (Конець).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

КАРДИНАЛ ПРО „ФАНАТИЧНІ ЗАКОНИ"

З нагоди конвенції Лицарів Колюмба бостонський кардинал Оконел заговорив про пуританізм та Месечузетс.

Кардинал називає пуританізм законом фанатизму. Він каже, що історія доказує, що чеснот не можна в світі завести при помочи законів і машинових крісів.

Се правда. І правда, що історія пуританізму се доказує. Однак це саме доказує не менче красно історія католицизму. Здається, що кардинал показавби більше християнської чесноти, якби не дивився на тріску в чужім оці, а на поліно в своїм.

КОЛИСЬ А ТЕПЕР.

Каже Оконел, що дивлячися на нинішний Бостон, аж дивно стає, що він виріс з того Бостону, який заложили три століття тому пуритани. Буцімто так далеко нинішному Бостонови від Бостону триста літ тому. Так мало слідів лишилося зі старого пуританізму.

Так, справді розвій Америки повалив старі заборони, встановлені пуританами. Але й не інакше сталося з католицизмом. Ще й сто літ нема, як на списі заборонених книжок, виданім римським папою, стояла заборона вчити в школах, що сонце стоїть на місці, а земля обертається довкола нього. Так було сто літ тому. Деж є нині монахині, яка не вчилаб якраз тої науки, яку Рим забороняв сто літ тому як придуманої чортом?

НЕНАВИСТЬ ДО ЧОРНОШКІРОЇ ЛЮДИНИ А КОМУНІЗМ.

Ненависть білого Американця до Муринів найшла відгук в Росії. В групі американських комуністів, що поїхали в большевицький рай, найшовся один, який не міг стерпіти, що в групі з ним був робітник Мурин. Він сказав щось там образливого про Мурина. Російські газети з того приводу охкають. Його ставлять на суд. Заставляють відкликати свою образу, битися в груди, жалувати.

Здавалося би, ось вам гарна терпимість до людини з другої нації, чи з другої раси. Ось вам країна, хоч куди висша від Америки. Та на ділі воно інакше. Не штука Росії бути терпимою до Муринів, коли в Росії маси Муринів нема. І північні стейти Америки теж були терпимі до Муринів, — поки туди не напливло більше Муринів.

На становищи американських Муринів находяться в Росії ріжні „інородні", як Українці, Білоруси, Грузини. Відношення корінних Москалів до сих „інородців", підбитих колись російськими царями, а нині держаних в неволі російськими комуністами, якраз таке, як відношення Американців до Муринів, себто відношення пана до поневоленого.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Кандидат на горожанські папери. — Адміністрація віднеслася була недавно в такій самій справі, як Ваша, до бюра натуралізації при департаменті праці у Вашингтоні, та питалася о пояснення, чому се так, що свого часу секретар праці обіцяв подати в лісті народностий на блянкеті просьби о горожанські папери також українську національність, а тепер урядники бюра натуралізації відмовляються приймати від наших людий заяву, що вони української національности.

У відповідь на сей запит бюро натуралізації прислало такого листа:

U. S. DEPARTMENT OF LABOR
BUREAU OF NATURALIZATION
WASHINGTON

August 21, 1930.

Mr. P. Macheyowsky, Mgr.,
Svoboda, Ukrainian daily,
81-83 Grand St.,
Jersey City, N. J.

Dear Sir:

Reference is made to your letter of August 2, 1930, requesting a copy of a preliminary naturalization form on which the Ukrainian race is listed.

In response you are advised that as these naturalization forms are reprinted the Ukrainian race is being added thereto. The fact that the preliminary form in the possession of Mr. Yablonsky does not list the Ukrainian race will not prevent him from naming that as his race when he submits his application.

Very truly yours,

T. B. SHOEMAKER,
Acting Commissioner of Naturalization.

Значить, кождий Українець, що стає горожанином, повинен подавати як свою народність українську, а коли урядник відмовляється приняти таку заяву, треба настоювати на своє право. За якийсь час появляться поправлені друки, і тоді вже трудностий не буде. Покищо треба мати дещо більше характеру, щоби за своє постояти.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ХТО ТУТ ВИНЕН?

Є люди, які дуже занепокоєні тим, що останніми часами зросло в нас дезертирство з католицької церкви, що тільки народа на старі літа перекидає в другі церкви.

Яка причина сему, питає один другого; та длячого се діється якраз останніми часами?

Коли піти за ниткою, то дійдеться до клубка. Зачалось те лихо від часу, як появились поміж народом якісь дивні, чи то чужі, чи таки свої священики, що стали голосити нові нечувані передше кличі. Давніше бувало чудось у церкві, що ми Українці, хоча католики, ріжнимось від інших народів, що ми є відрубним народом українським. Та ті нові священики, наче якісь духовні інтернаціоналісти, стали голосити, що нема ніякої нації, народа відрубного, є лиш католицизм безнародовий, інтернаціональний, немов би новітній католицизм був безнародовий, наче молох новітний вимагав від них покинути всяке почуття народне, принести в жертві свою національність, щоби стати чистим, гідним католиком.

Та се тільки нам так голоситься. Католикам інших народів голоситься зовсім інше.

От і чуємо в одним місци, як молодик-священик з хрестом в руках голосить заїло: „Нема матери Божої ані української, ані польської, ані навіть англійської. Є лише католицька Божа мати". В тійсамій місцевости, один блок дальше, Поляки голосно співають: „Крульово корони польскей, мудльсен за нами".

В другій місцевости знов дякоучитель дораджує священиками, клерикальному інтернаціоналови, щоби представленєм розбудити українського духа межи нашою молодіжю. На те дістає питання з подивом і відразою: „Або ви може єсьте Українцем?" Дякоучитель признається, що так. І за те стратив посаду.

Там знов сестра-Василіянка навчає діти в школі, що вони є і повинні бути „лише католиками", бо українські поети і писателі були безбожниками. Та от таки в тім самім місті польська сестра „Ґ...ятка" толочить в голову дітям в школі: „Ти естесь Полька, завше і вшендзе тильно Полька, бо сє родзілась, естесь і бендзеш Полька." Та католицька сестра не журиться, що межи польськими поетами й писателями було далеко більше безбожних атеїстів ніж межи нашими, українськими.

Бачимо велику ріжницю між українськими католиками і католиками інших народів. Тамті попри католицизм душевний почуваються ще й народовцями, чваняться тим, що вони принaлежать до свого народа і люблять його. А наші загорілі католики так глибоко скатоличіли, що вже не важаться навіть і думати, що попри католиків вони є ще Українцями. Вони хочуть бути більшими католиками ніж сам папа, бо й папа попри католицизм почувається Італійцем.

Не дивота, що нарід, який любить свою вітчину, відсувається від тої науки, котра велить на жертвенники віри покласти всяке українське чувство. Завеликої жертви вимагається від них. Такої жертви не вимагається від вірних інших народів. Тому, хоч з жалем, покидають вони на старі літа прадідні свої церкви.

Католицький священик.

ПО БОЛЬШЕВИЦЬКИ.

Читаю я в „Щоденних Вістях" важну революційну новинку. Товариш І. С. Горичун дякує товариству „Єдність" за те, що прислали на гріб його 12-літної донечки квіти.

Не знаю, в чому тут вага сеї новинки, що її поміщує ся газета, але коли вже справа порушена, то нехай буде вільно й другим додати дещо більше про сю справу, котра, як видно з допису Горичука й поміщення її в „Щоденних Вістях", має революційне значіння.

І. С. Горичун подає, що його дочка померла дня 25 липня 1930 року, що вона мала 12 літ життя, що на її похорон подано квіти, що сі квіти прийшли від товариства „Єдність" (котре є відділом Українських Робітничих Організацій).

До сього треба ще додати отсі факти: Похорон сеї дочки товариша І. С. Горичуна відбувся з польського римо-католицького костела Свентего Станіслава в Нюарку, Н. Дж. На похороні роздавано між присутних святий образок з Ісусом на Горі Голгофті. На другім боці сього образка було написано:

Św. p. Janina Horychun, w wieku lat 11, umarła 25-go Lipca 1930. Pogrzeb odbył się z Kościoła św. Stanisława, Newark, N. J., dnia 28-go Lipca 1930. Prosi o „Zdrowaś Marya i wieczne odpoczywanie" za jej duszę. Famiątka Zakładu Pogrzebowego.

Нюарські Українці кажуть: Ми не жедемо, щоби большевик робив церковний похорон. Всякому чоловікови вільно мати такі переконання, які йому промовляють до серця. Коли хто не вірить, най не практить ніяких богослужень. Але одначе, коли чоловік, який говорить проти церкви й віри, справляє своїй дочці церковний похорон. Ще дивніше, коли на сей похорон приносить квіти відділ большевицької організації. Ще дивніше, коли за сі квіти, зложені на церковнім похороні, батько складає подяку в газеті, яка все виступає проти всіх церков і попів.

Нюарські Українці дивуються теж немало, що на сьому церковному похороні звилися українські большевики, кілько їх тільки є в Нюарку. Декотрі з них мають свої авта, та їхали ними з дому до свентего Станіслава, а відтак від свентего Станіслава на цвинтар. Нюарські Українці знають, що сі „товариші" не зробили би сього, якби похорон був з української церкви. Нюарські Українці догадуються, що в наших комуністів польський косьцол се щось висшого, як своя українська церква. Се, як кажуть польські пани, „цось іннего".

Польський ксьондз повинен був похвалити „українскіх большевікуф", бо вони ліпші, як польські большевики. Польські большевики не хочуть ходити до костела, але українські ходять, і автами їздять, і в своїй газетці про се згадують.

Г. Д.

СПРАВЛЕННЯ ПОХИБКИ.

Прошу хвальну редакцію „Свободи" справити малу помилку. В числі з 7. серпня 1930 в дописі: **Закладаймо допомогові комітети**, замісць еміґранти села Бахова, перемишлянського повіту, має бути: **перемиського повіту, Перемишль.**

Остаю вдячний,

Яків Лемчик.

ВІДПОВІДЬ РЕДАКЦІЇ.

Бостон, Мас., Н. М. Про виступи Українців у Бостоні писалося вже багато. Ви нічого нового не подаєте, тому Ваш допис не піде. Пишіть про якийсь инший прояв життя в Бостоні, або про те, як Ви стали безробітним та як шукали роботи.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

Антін Чехов.

ГОЛА НАРЕЧЕНА

Музика Смичків ішов з міста до літниця, до вілі князя Бібулова. Там із нагоди заручин мала бути вечірка з музикою та танцями. На плечах музика ніс величезний контрабас у шкіряному футералі. Смичків ішов берегом ріки. Вода її не плила зовсім грізним потоком, а радше шепотіла тихесенько та поетично.

— Чи не скупатися би? — подумав музика. І не довго надумувався. Роздягнувся та пірнув у холодних филях. Вечір був чудовий. Поетична душа Смичкова зіллялася в одно з красою та гарністю окружения. Та яке солодке почування заволоділо ним, коли відплинув зі сто кроків від місця, в якому купався, та побачив гарну дівчину, що спочивала на скелистім березі й ловила риби. Смичків здавив віддих і завмер під впливом найгарніших почувань: спогадів давно минулого, туги за тим, що було, нараз пробуджене кохання... Боженьку, а йому здавалося, що він уже не в силі кохати: потім, коли втратив віру у людей (жінка, що він її так горячо кохав, утікла з його приятелем, флетистом Собакіним), відчув пустку та став мізантропом. „Що це таке життя?" нераз питав сам себе. „Навіщо живемо? Життя це міт, мрія, сон". Та коли оце стояв перед сплячою красою (не тяжко було запримітити, що спить), нараз, проти волі, музика почув у грудях щось, що було дуже похоже на кохання. І довго стояв перед нею, із її очима... „На жаль, пора мені" подумав, глибоко зітхнув — „прощай, чудова зяво! Пора вже на баль до екселенції..."

Глянув іще раз на гарну дівчину та хотів уже плисти назад, та в цюж мить у голові зродився йому плян.

— Оставлю їй щось на спомин — постановив собі — причіплю їй до вудки цвіти. Це буде дарунок від таємничого незнакомого.

Смичків доплив до берега, нарвав велику китицю пільних цвітів і водних лелій, звязав цвіти шуваром і причепив їх до вудки. Китиця пірнула на дно та потягнула за собою мальований корок поплавця.

Розум, закон природи та суспільне становище нашого героя вимагають, щоби на тому закінчилося наше оповідання. Та — на жаль — авторова доля невмолима. З причин зовсім незалежних від автора, роман не закінчився китицею. На перекір здоровому розумові та наперекір природі річей, бідному, скромному контрабасистові судилося відограти важну ролю в життю гарної та богатої аристократки.

Коли Смичків доплинув назад до берега, остовпів. Одежа його пропала. Одежу вкрали... Невідомі люди вихіснували розудумування Смичкова та забрали йому все крім контрабаса й циліндра.

— А хай це! — вирвався склик Смичкову. — Ах, які люди підступні! Не так обурює мене, що вкрали одяг (одежа це суєта, пил), як думка, що мусітиму йти голий так обиджу прилюдну мораль. Смичків сів на футералі контрабаса та думав, як ратуватися з тієї біди.

— Таж не можу прийти голим до князя Бібулова! — розумував нещасний. — Там будуть жінки! І на додаток злодії разом зі штанами вкрали мені каляфонію!

Музика роздумував довго, аж змучився, аж голова розболіла його.

— Та пригадав собі нарешті. — Тут недалеко є місток... Пересиджу під містком, поки не стемніється, а вечером, користаючи з темряви, дібюся до першої з ряду хати...

Коли таке задумав, Смичків наложив на голову циліндер, закинув контрабас на плечі та поволікся в корчі. Голий, з інструментом на плечах, пригадував якогось мітичного півбога стaровини.

Тепер, читачу, коли мій герой сидить під мостом і сумно сердумує, оставмо його собі на якийсь час, а наші кроки зверним до дівчини, що ловить риби. Що з нею сталося? Красуня пробудилася, а що не бачила поплавця на воді, мерщій потягла за вудку. Дарма! Видно китиця Смичкова розмякла в воді, напучнявіла та стала така тяжка, що годі було витягнути її.

— Або зловилася якась велика риба — подумала дівчина — або гачок зачепився за щось. — Потягла ще кілька разів безуспішно та сказала, що таки видно гачок зачепився.

— Ах, як це неприємно! А вечером риба так гарно ловиться! Щож робити!

І дівчина не богато думала, скинула зі себе тонесенькую одежу та пірнула своїм гарним тілом аж по марморні рамена у филях. Не легко було відчепити гачок від китиці, одначе праця та терпеливість узяли верх. За якої чверть години красуня всміхнена й щаслива вийшла з води, з гачком у руці. Та лиха доля написалася на неї. Злодії, тісамі, що вкрали одежу Смичкову, забрали також і її суконку, а лишили лише слоїк з хробаками.

— Що діяти? Чи так мені йти? Ні, ніколи! Радше смерть! Підіжду аж стемніється, а тоді під покровом темряви піду до тети Агати та пішлю її додому за суконкою... А тимчасом піду сховатися під місток.

Наша геройка шукала місць зарослих високою травою, згиналася вдвоє тай так добігла до містка. Колиж вийшла під місток, побачила там голісеньку людину з поетичною чуприною та волохатими грудьми, скрикнула та втратила притомність. Смичків також переляканий не на жарти; зпочатку навіть думав, що це не дівчина, а русалка.

— Чи це припадково не річна русалка, що прийшла сюди заманити мене, — подумав Смичков і ця думка сподобалася йому, бо він усе думав добре про свій поверховний вигляд. — Як пояснити цю диво вижу? Яким чудом найшлася вона тут під мостом? І що з нею сталося?

Заки Смичков порішив це питання, красуня вернула до притомности. — Не вбивайте мене — прошептала — я княжна Бібулівна. Благаю вас! Дадуть вам богато грошей! Я саме відчіпляла гачок у воді, а тимчасом якісь злодії вкрали мені мою нову суконку, черевики й усе!

— Пані! — сказав Смичків благаючим голосом. — Мені також украли одежу. При цьому разом зі штанами вкрали каляфонію, що була в них.

Усі, що грають на контрабасах й пузонах, є звичайно непомислові. Одначе Смичків був приємною виїмкою.

— Пані! — сказав за хвилю. — Я, як бачу, бентежу вас. Та згодіться, пані, з тим, що я не можу відійти відсіля з тих самих причин, що й ви. Та мені прийшла думка до голови: чи ви, пані, не схотіли би тимчасом сховатися в футералі мого контрабаса. Це мене заслонить перед вами.

Смичків витягнув контрабас із футералу. Хвилиночку здавалося йому, що, коли відступає футерал, профануе святе мистецтво. Та це вагання було коротке. Красуня уложилась в футералі та звинулася в клубок, а Смичків закинув його стягнув на ньому ремінці та пограттулював собі, що природа обдарила його таким розумом.

— Тепер, слава Богу, я для вас, пані, невидимий — сказав Смичків. — Прошу собі спокійно лежати. Коли смеркнеться віднесу вас до батьківського дому. За контрабасом можу прийти пізніше.

Коли стемнілося, Смичків закинув собі на плечі футерал із містотою та помандрував до Бібулової вілі. Плян його був простий: насамперед дійти до першої хати та вистаратися одежі, а потім піти далі до дому батьків дівчини.

Нема нічого злого, що не вийшло би на добре — подумав зчиняючи копіт босими ногами та згинаючися під тягаром. — За таку негайну поміч, яку я дав княжні Бібулів напевно щедро винагородить мене.

— Чи вам вигідно? — питався Смичків тоном галянтного кавалїра, що запрошує до кадриля. — Дуже прошу не вязатися та почуватися в моїм футералі як у себе дома!

Нараз Смичкову здалося, що в сутінку біліються перед ним людські статті.

Приглянувся добре та переконався, що це була оптична омана: люди справді йшли і навіть несли якісь вузлики.

— Чи то часом не наші злодії — пройшло йому через голову. — Несуть якісь вузлики! Певно наші одяги!

Смичків поклав футерал при дорозі та пустився за невидимими людьми.

— Стій! — крикнув. — Стій! Держи! Лови!

Тамті два озирнулися, а коли побачили погоню, давай втікати що сили. Княжна ще довго чула скорі кроки й оклики: „Стій!" Вкінці все замовкло.

Смичков гонив за злодіями та забув про цілий світ. Наша геройка мабуть довго ще мучилась би пролежати на полі при дорозі, колиб не щасливий припадок... Бо приключилося, що в той сам час і тоюсамою дорогою переходили до Бібулової вілі товариші Смичкова: флетист Жучків і клярнетист Розмахайкин.

Оба зашпоталися об футерал і глянули на себе счудовано та здвигнули плечима.

— Контрабас! — сказав Жучків. — Ба, таж це контрабас нашого Смичкова! Та відкіля він тут узявся?

— Певно щось приключилося Смичкову — сказав Розмахайкин.

— Або впився, або ограбили його... Як би воно й не було, оставити тут контрабас годі. Заберемо його з собою.

Жучків закинув собі футерал на плечі й музики пустилися в дальшу дорогу.

— Чорт зна, що це за тягар! — бурмотів усю дорогу флетист. — За ніщо в світі я не згодився би грати на такій колоді... Ух!

Коли музики прийшли до Бібулової вілі, поклали футерал на місці, призначеному для орхестри тай пішли собі до буфету.

Тимчасом у вілі вже позасвічували жирандолі та канделябри. Наречений, радник двору, Лакеїч, дуже пристійний та симпатичний урядовець міністерства комунікації, стояв посеред салі та розмовляв з графом Шкаликовим. Говорив про музику.

— Я, пане графе, — сказав Лакеїч — знав особисто в Неаполі одного скрипака, що дійсно чудес доказував. Не повірите! На контрабасі, на звичайнім контрабасі, він вигравав такі ніжні мельодії, що аж шкіра терпла! Чи повірите, пане графе? Грав Штравські вальси!

— Що знову, це неможливо! — сумнівався граф.

— Вірте мені! Навіть Лістову рапсодію грав! Я жив із ним під одним числом і навіть, то му що не мав нічого іншого до діла, навчився від нього грати на контрабасі Лістову рапсодію.

— Лістову рапсодію... Гм! Ви жартуєте...

— Не вірите? — розсміявся Лакеїч. — То зараз вам це покажу! Ходімо до орхестри!

Наречений та граф пустилися до орхестри. Дійшли до контрабаса, взялися скоро розвязувати ремениці... і — страх!

Одначе тут, заки читач, даючи волю своїй уяві, представить собі вислід тієї музичної дискусії, вернімо до Смичкова... Нещасний музика не здогнив злодіїв і вернув на місце, де був оставив футерал — та на своє горе не найшов уже дорогоцінного тягару.

Сушив собі голову здогадами, перейшов кілька разів сюди й туди шмат дороги, а що не найшов футералу, повірив, що збився з дороги.

— Це страшне! — подумав і схопився за волосся з переляку — вона задушиться в цьому футералі! Я вбийник!

Аж до півночі блукав Смичків по дорозі та шукав футералу. Вкінці втратив сили та пішов під місток.

— Пошукаю, як розвидніється — постановив собі.

Раніше пошукування дали тойсам вислід і Смичків постановив знову підіждати під містком, аж поки не стемніється.

— Я її найду! — мимрив здіймаючи циліндер і хапаючися за волосся. — Хоч би я мав цілий рік шукати її, найду її! Мушу найти її!

— — — — — — — — —

І тепер іще мужики, що живуть у тій околиці, оповідають, що в ночі біля містка можна бачити якогось голого чоловіка, волохатого та в циліндрі...

Подеколи зпід містка чути скрипіт контрабаса.

(З російського переклав **М. Тр.**).

ПРОТОКОЛ

ЗАСІДАННЯ ЕКЗЕКУТИВИ У. Н. СОЮЗА,

яке відбулося на днях 7—9 липня 1930 р. в гол. канцелярії У. Н. Союза, 81-83 Ґренд ул., Джерзи Сіти, Н. Дж.

(2)

Морґечова ситуація. З приводу фінансової кризи і безробіття в краю морґечові інвестиції знайшлися в тяжкім положенню. Власники реальностей опинилися в скрутнім положенню і в многих случаях не годні подолїти зобовязанням, бо через брак готівки не можуть оплачувати процентів. Брак готівки є такий великий, що навіть за ціну першого морґечу і коштів реальности продати трудно і тому, щоби проценти не залягали і довг не збільшився, являється конечним у деяких случаях реальности за морґеч перебирати на власність і їх адмініструвати. З такої ситуації можуть користати приватні люде, що морґечами спекулюють, однак для банків, будівельно-позичкових товариств і инших інституцій, які морґечові позички трактують лише як інвестиції своєї готівки та на перебирання реальностий на власність за ціну морґечів не рефлектують і не мають до того відповідного адміністраційного апарату, така ситуація є трудною.

Над сею справою переведено довшу дискусію, бо й У. Н. Союз часть свого майна має ульокувану в перших морґечах реальностей, а декотрі з них не в силі оплачувати проценту і мусять бути перебрані на власність організації. Супроти того формально ухвалено поробити приготовання і формальности, щоби вразі потреби реальности перебрати на власність і їх адмініструвати до часу, поки ситуація не зміниться, і не допустити до залеглостей у приходах з процентів та від можливих втрат організацію хоронити. Рівночасно ухвалено від інвестиції морґечових на неограничений час здержатися, за винятком таких случаїв, у яких можливість перебрання реальности на власність за довг є цілковито виключена, а власність процентів у повні заґарантована.

Поширенне організації в Канаді. Гол. предсідатель Мурашко зложив звіт з поїздки до Канади в околиці Монтреалу, де бачився з членами У. Н. Союза і довідався про можливість заснования більше відділів в індустріяльних осідках, куди тепер зібралося немало української молоді, відповідного елементу для організації. Також у теперішні часи богато наших членів зі Злучених Держав туди переносяться в пошукуванню заробітку чи на фарми і могли би там свої відділи скласти.

В дискусії над сею справою сконстатовано, що нема майже одного місяця, щоби головна канцелярія не мусіла в тій справі переписуватися з ріжними сторонами, тою справою заінтересовними. За кождим разом приходять домагання ближчих інформацій, посилки статутів і ріжних формулярів, з чого однак нічого не виходить з ріжних причин. Головною причиною неможливости поширення організації У. Н. Союза в Канаді признано факт, що там наші люди по більшій части заняті рільництвом і більше інтересуються обезпеченнєм плодів своєї праці, ніж обезпеченнєм свого життя чи здоровля. Фарми розкинені далеко одна від другої так, що на мітінґи трудно збиратись, а то й буває, що фармер і свою капличку має, щоби далеко до церкви не ходити. В промислових центрах організаційна робота є більше можливою, але там знов ускладнилися зовсім відмінні обставини і рух таких залежний від престіжу ріжних релігій або партій, так, що на таку безпартійну та безкорисну запомогову організаційну роботу не дістає місця й охоти. За інформаціями частенько зголошуються одиниці або й ґрупи наших земляків, бо хотіли би щось „подібного" у себе завести. Переконавшися, що цього, що Союз собою представляє, так легко „скопіювати" не дасться, бо до того дійти можна лише витревалою 36-літною організаційною роботою, яку У. Н. Союз перевів, заінтересовання відпадає. Головна канцелярія нераз вже робила пропозиції, що коли би в Канаді помножено відділи і рух членів так, що на це булаб оправдана причина і потреба, то Союз отворив би там і філію головної канцелярії для ведення справ канадійських відділів. Та покищо і ця пропозиція не викликує відповідного заінтересовання і руху.

Р. Слободян, опираючися на своїх спостережаннях з побуту в Канаді перед 10-ма роками, пояснює, що канадійський фармер, маючи пейду тільки раз в році, то є в осени, на плаченне місячних вкладок до організації не спосібний. Похорони там дуже тані і в дійсности не відчувається потреби обезпечення життя, подібно, як у старім краю. Однак в індустріяльних околицях обставини більше схожі на американські і можна би дещо в тій справі зробити, однак лише живим словом, що для нас є утяжливо. Рішено, щоби старатись організаційним рухом захопити бодай ближчі околиці, де тепер зібралися маси української молодіжи, а відтак його дальше поширювати.

З черги на деннім порядку знайшлася справа бувшого головного предсідателя, Дмитра Капітули.

Тому, що в протоколі з річного засідання був занотований факт дискусії присутности д. Капітули на мітінґу 31-го відділу в Сейнт Клейр, Па., яку засіданнє признало невмісною й нетактовною, добродій Капітула почувся ображеним і зажадав спростовання. З того приводу була переведена переписка між д. Капітулою і теперішним предсідателем д. М. Мурашком, яку д. Мурашко предкладає до вирішення.

Справа мається так: В січни с. р. секретар відділу 31-го, д. Кирило Феценко, повідомив гол. уряд, що чується змушеним перервати своє 26-літне урядованне як секретар і організатор відділу, бо одна членниця, на імя Евфрозія Вовчак, виправляє йому авантури, яких він довше терпіти не хоче. Пішло між ними з того, що та членниця заплатила за календарі для двох синів і тих календарів не дістала. Календарі були на столі, а секретар, занятий збиранням вкладок і виданнем дрібних, не завважав, що належні календарі не були зі стола забрані. На слідуючий мітінґ названа членниця намагалась обтягнути належитість за два календарі під претекстом, що вона їх не дістала, а коли їй звернено увагу, що календарі дальше лежать на столі і вона може собі взяти, вона вилаяла секретаря і його образила. Знаючи, що між інтересованими істнує ворожнеча ще крім того на тлі парафіяльних порахунків, на лагодження яких не повинно бути місця на мітінґах союзових, тай приймаючи заяву секретаря, що він чується перемученим і під жадною умовою довше в уряді не лишиться та бодай на якийсь час бажає вступитися; знаючи дальше, що між членами нема богато на цей уряд кандидатів і тяжко буде опорожнене місце виповнити, головна канцелярія повідомила головного містопредсідателя про стан справи і попросила його, щоби він, як найближче замешкалий, потрудився туди на мітінґ і допильнував, щоб уступаючий секретар дістав належний йому кредит за чверть віку безкористної праці, як не від членів, то бодай від головної управи, а ще більше, щоби допильнував, аби опорожнене місце було відповідно і корисно для членів і організації обсаджене. Добродій Феценко жадного формального оскарження не робив, а лиш подав свою резиґнацію і головна канцелярія тай головний містопредсідатель не переводив ніякого суду ні справи без формального оскарження. Це було лиш формальне зголошенне і принимання резиґнації секретаря та вибір нового.

На збори явився д. Д. Капітула, як сам заявив, щоби заступати Євфрозину Вовчак на „розправі", і на вступі закинув гол. містопредсідателеви, що не придержується параґрафів, а саме 440, який говорить про спосіб доручення завізвання на мировий суд, стверджуючи тимсамим, що ніякої справи бути не може тай його „заступництво" не потрібне. Гол. містопредсідатель, Василь Гришко, змушений на це щось відповісти, висказав своє здивованнє і цей інцидент був названий на річнім засіданню „перепалкою" між гол. містопредсідателем, Василем Гришком і бувшим гол. предсідателем, Дмитром Капітулою. Помимо цього немилого інциденту гол. містопредсідатель свою задачу виконав, то є резиґнацію уступаючого секретаря відповідно приймив і вибір нового перевів.

Протокол річного засідання описує докладно, як цей інцидент дістався під дискусію головних урядників і як він зістав осуджений. І це також не був ніякий суд, ані засуд, а лише висказ опінії річного збору гол. урядників з приводу такого інциденту, до чого річне засіданнє було обовязане супроти піднесеного факту на засіданню.

По прочитанню протоколу з річного засідання д. Капітула зажадав спростовання, яке вкінци згодився сам написати, а екзекутивний комітет, не можучи протоколу з річного засідання зміняти і таких спростовань осібно проголошувати, згодився його включити до протоколу свого засідання, так, як воно було д. Д. Капітулою надіслане і на тім засіданню дебатоване.

Ось те спростованнє:

Спростоване.

Переглядаючи протокол з річнього засіданя гол. уряду У. Н. Союза, оголошеного в орґані „Свобода", беручи справоздане гол. містопредсідателя, де між іншим гол. містопредсідатель говорит що був виделеґований до відділа 31-го У. Н. Союза, в St. Clair, Pa., на полагодженя справи, котру то справу полагодив в як найлїпший спосіб, — коли прийшло до дискусії над справозданем гол. містопредсідателя, п. Григорій Пипюк гол. контрольор забирає голос і говорит що треба звернути добру увагу на справоздане гол. містопредсідателя а власне на точку де говорится за полагоджене справи відділі 31-м, У. Н. Союза, в St. Clair, Pa., справа там непішла так лехко, гол. містопредсідатель був там наражений на неприємности зі сторони бувшого предсідателя Дмитра Капітули, котрий хот неє ни гол. урядником ни членом даного відділу, однак якімсь чудом знайшов ся на мітингу відділа 31го У. Н. Союза в St. Clair, Pa., — Цікаве чому гол. містопредсідатель, в своїм справозданю промовчав і незгадав нічого про бувшого предсідателя Дмитра Капітулу, та про неприємности які він єму своєю присутностю робив на згаданім мітинґу, — аж в дискусії над справозданем гол. містопредсідателя, п. Григорій Пипюк гол. Контрольор підносит те чого в справозданю гол. містопредсідателя небуво, стого всього виходит що туть комусь розходится понижити мою честь, перед загалом членів У. Н. Соза і перед загалом читачів „Свободи", на се я мушений заявити отсе; — Коли моя присутніст і становище були неправні, невмісні і неприємність яку мав робити гол. містопредсідателеви Василь Гришкови, на вище згаданім мітинґу відділа 31-го, У. Н. Союза в St. Clair, Pa., — Я знаю що У. Н. Союз має статут, чому гол. містопредсідатель Василь Гришко або гол. контрольор Григорій Пипюк неоскаржили мене згідно зі статутом У. Н. Союза, за всі ті мої неправности, неточности і неприємности? треба буво оскаржити засудити і втой час говорити і писати, а не без засуду кривдити мене на чести, — Я стою при своїм доки параґраф 455 статута У. Н. Союза есть правним і вмістним, то я заявляю що Моя присутність як також становище яке я заняв на згаданім мітингу відділа 31-го У. Н. Союза в St. Clair, Pa., були цільковито правними і вмісними згідні з приписами статута У. Н. Союза, — п. Григорій Пипюк, гол. контр. статут У. Н. Союза невимагає щоби я мусів бути аж гол. урядником або членом даного відділу щоби бути на его мітинґу як заступник оскарженого, вистарчить бути членом У. Н. Союза, а членом У. Н. Союза я є від 1896 чи 1895 року.

Заявляю що неправдою є щоби я робив які неприємности гол. містопредсідателеви, або мав зним які сваркі чи перепалкі, на згаданім мітинґу, я стисло придержував ся приписів статута У. Н. Союза,

Неправдою є щоби я на згаданім мітинґу представлявся свояком оскарженої членкині, — правдою є що я представлявся як заступник оскарженой членкині згідно з §455 статута У. Н. Союза, правдою є що моеї присутности на згаданім мітинґу никто не квестийонував, — Заслуг бувшому секретареви відділа 31-го У. Н. Союза я не заперечаю, — Однак коли гол. уряд би був обзнакомлений добре зі всіма справами від „А„ до „З", то можливе би думав іначе, і якіс заслуги так само приписав би і членам У. Н. Союза, гол. містопредсідатель говорит що членству оскарженой членкині відділа 31-го, грозила небезпека чому оно так? Згадана членкиня есть членом У. Н. Союза понад 20 літь, єї муж ест членом У. Н. Союза коло 30 літь, іх девять дітей всі сут членами У. Н. Союза, разом іх ест 11-т членів, така небеспека могла грозити не одному але всім оденайцятим членам, а коли небуде членів то непотреба буде і секретарів, добре би було знати хто дав причину до непорозуміня?

Дмитро Капітула
колишній гол. предсідател,

Екзекутивному комітетови дуже прикро, що це все мало місце, як це повтерджує само „спростованне". Поза ствердженнєм, що на мітинґу відділу 31-го в Сейнт Клер, на який був виделеґуваний гол. містопредсідатель Василь Гришко для приняття резиґнації уступаючого довголітного секретаря Кирила Феценка і переведення вибору нового секретаря на його місце, а на який також явився бувший гол. предсідатель Дмитро Капітула, не було місця на ніякий суд і оборону. Екзекутивний комітет змушений дальше ствердити, що тільки якраз поява „оборонця" і його домагання виконання §440 і §455 внесли в порядок засідання заміщанне і перепалку між інтересованими. Щож до інсинуації, що хоч заслуг бувшому секретареви не заперечується, однак коли би гол. уряд знав все від А. до З., то думав би інакше і якісь заслуги приписав би і членам, екзекутива може тільки дивуватися і жаліти, що тут забувається про факт, що аби бути 26 літ секретаром, треба бути передовсім членом багато скорше, та що на протязі 26 літ гол. канцелярія мусіла зібрати і зарекордувати більше фактів ніж їх за одну візиту тай в одно від А. до З. змістити можна. Екзекутивний комітет свідомий того, що так як в родині, так і в громаді і в сусідстві бувають всякі справи і причини до непорозумінь, сварки чи незгоди та що подібно водиться і в Сейнт Клер тай між членами від. 31-го поза мітінґами, однак члени мусять знати цьому всьому границю і з ними на мітінґи Союзові не носитися, бо ними організація не може інтересуватись і це виразно статутом заборонене.

Членів від 1896 року в організації богато, але такого члена, котрий би на тяжкім і безплатнім становищи відділового секретаря видержав повних 26 літ, покищо маємо першого, і тому такий інцидент, як мав місце на мітінґу 31 відділу в січни с. р., мусів знайти відгук в головній управі, а його опис у протоколі зроблений з конечности, а не для образи інтересованих, і на це інтересовані повинні були бути згори приготовані.

(Конець буде).

НЕ БУДЕ ВЖЕ ПАННОЧОК У ДАНІЇ.

В Данії закидають назву: панночка. Всі особи жіночого пола називатимуться на будуче „пані" Єнзен, „пані" Нільсен, „пані" Андерзен, а не „панночка" Єнзен і т. д. В одній жіночій ґазеті появилася стаття, в якій одна визначна поборниця жіночого права патетично заявляє, яка то велика кривда, щоби незамужні жінки називати окремою назвою. Нині данські жінки вповні рівноправні з мущинами. Відколи вони на початку війни вибороли собі це положення, вдалося їм здобути позицію за позицією. Тому кілька літ стали носити мужеську зачіску (фризуру) а недавно і мужеський одяг. Доки жінки терпітимуть, що їх ділитимуть на дві касти: замужні і незамужні? Такий поділ несоціяльний і назадницький, треба його з місця закинути. Він є несоціяльний, бо незаконні матері піддає ложній, двоякій моралі, а назадницький є тому, бо в Данії не є противно доброму тонови виходити замуж пять і шість разів. Аґітація не осталась без успіху. То викликало одушевлення між старими і молодими паннами. В середніх школах потворилися цілі гуртки учениць, які жадали, щоби вчителі їх инакше не називали, лише „пані" Ганзен, „пані" Нільзен і т. д. Потворилися навіть товариства, яких ціллю викорінювати „безсоромну" назву панна. Розійшлися і карточки з повідомленнями: „Повідомляю приятелів і знакомих, що я є противниця назви „панна", та хочу, щоби мене на будуче називали пані Н. Н. Жіночі товариства, жіночі ґазети займаються тим питанням, начеб якоюсь дуже важною справою. Одно зі згаданих товариств звернулося навіть до міністра справедливости (який є соціялдемократ і прихильний новаторствам) з просьбою, щоби в усіх урядових документах уживати слова „пані" і для незамужних жінок. Є лише небагато жінок, які є невдоволені з таких товариств, а саме ті поборниці, які в такому разі не мали би вже за що боротися. Хіба прийшло би їм вкінци домагатися, щоби на означення жінки, пані вживати слово: „пан"!

СУД БУЗЬКІВ.

На одній хаті жила пара бузьків. Не знати вже з якої причини одного дня прилетів до гнізда ще один бузько, що спільно з самицею почав бити дотеперішнього господаря гнізда. Вкінці його сильно побитого струтили з гнізда, так, що він упав на подвіря між діти, що з цікавістю приглядалися дивній бійці. Діти заопікувалися щиро нещасним бузьком, кормили, чим могли, і так його доглядали кілька днів, доки він не прийшов до здоровля. Тоді полетів за село, пересидів ще там два чи три дні, аж прийшовши вповні до сил, кудись відлетів.

Тимчасом „прелюбодійна" пара жила собі у гнізді, не прочуваючи, що їх гріх буде покараний.

Може за тиждень вернув зраджений бузько, але не сам, а в товаристві якої вісімки інших бузьків. На короткий час сіли вони на сусідній хаті, якби надумуючися, що робити, а відтак всі разом кинулися на зрадливу пару. Потурбували троха самицю, а „прелюбодія" таки вбили, та впровадили давнього господаря до гнізда й у всі йому належні права.

Останні лучі заходячого сонця були свідками примирення розлученої пари і смерти виновника їхньої сварки. Суворий трибунал, окружившиількома наворотами місце суду, відлетів поважно в свояси.

Діти небіжчика під вербою поховали. Але тільки хлопці, бо дівчата не хотіли!

